

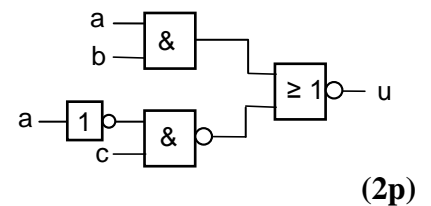
TENTAMEN

KURSNAMN	Digital- och datorteknik
PROGRAM:	Data- och elektroingenjör (samt mekatronikingenjör) Åk 1/ lp 1 (2)
KURSBETECKNING	LEU430/431
EXAMINATOR	Lars-Eric Arebrink
TID FÖR TENTAMEN	2011-01-12 kl 14.00 – 18.00
HJÄLPMEDEL	Av institutionen utgiven ”Instruktionslista för FLEX-processorn” (INS1) Tabellverk eller miniräknare får ej användas.
ANSV LÄRARE: Besöker tentamen	Lars-Eric Arebrink, tel. 772 5718 vid flera tillfällen
ANSLAG AV RESULTAT	Resultatlistor anslås senast 2011-01-27 på kursens hemsida. Granskning av rättning på institutionen 2011-01-27 och 2011- 01-28 kl 12.30-13.00.
ÖVRIG INFORM. BETYGSGRÄNSER. SLUTBETYG	Tentamen omfattar totalt 60 poäng. Onödigt komplicerade lösningar kan ge poängavdrag. Svar på uppgifter skall motiveras. Betyg 3: 24 poäng Betyg 4: 36 poäng Betyg 5: 48 poäng För slutbetyg 3, 4 eller 5 på kursen fordras betyg 3, 4 eller 5 på tentamen och godkända laborationer.

1. I uppgift a-e nedan används 10-bitars tal. $X = 1001010101$ och $Y = 0101101010$.

- a) Visa med penna och papper hur räkneoperationen $R = X - Y$ utförs med en 10-bitars ALU. (1p)
- b) Vilka värden får flaggbitarna N, Z, V och C vid räkneoperationen? (1p)
- c) Tolka bitmönstren R, X och Y som tal *utan* tecken och ange deras decimala motsvarighet. Är resultatet R korrekt? Hur kan man avgöra detta med hjälp av flaggbitarna? (1p)
- d) Tolka bitmönstren R, X och Y som tal *med* tecken och ange deras decimala motsvarighet. Är resultatet R korrekt? Hur kan man avgöra detta med hjälp av flaggbitarna? (1p)
- e) Tolka bitmönstren X och Y som tal *utan* tecken och ge ett booleskt uttryck $f(N,Z,V,C)$ som har värdet 1 om och endast om $X \geq Y$. Flaggvärdena är de som gäller efter subtraktionen ovan. (2p)
- f) Enligt flyttalsstandarden IEEE 754-1985 är de högsta och lägsta värdena på karakteristikan c reserverade. Vad är orsaken till detta? Hur används dessa värden? (2p)

g) Ge ett minimalt boolesk uttryck för u i grindnätet till höger.

2. En boolesk funktion $f(a,b,c,d)$ har karnaughdiagrammet till höger.

Realisera funktionen med så få grindar som möjligt. NAND-grindar med valfritt antal ingångar, XOR-grindar och NOT-grindar får användas. Endast insignalerna a, b, c och d finns tillgängliga.

		cd			
		00	01	11	10
ab	00	0	1	0	1
	01	1	0	1	0
	11	1	0	1	0
	10	1	0	1	0

(6p)

3.

a) Ett synkront sekvensnät skall ha en insignal x och en utsignal u. Utsignalen u skall ges värdet "1" under ett bitintervall för varje insignalsekvens som består av en nolla följt av en etta och tre nollor hos x.

Exempel: $\sigma_x = \dots 011000100010001110100000100011\dots$

$\sigma_u = \dots 000000000100010000000100000100\dots$

Utsignalen skall som i exemplet ges värdet "1" när den sista biten i en korrekt insignalsekvens anländer på x-ingången och behålla värdet "1" så länge x har kvar sitt värde under detta bitintervall.

Rita en tillståndsgraf för sekvensnätet. Hur många vippor skulle minst krävas vid realiseringen?

(3p+1p)

b) Realisera en räknare med räknevillkoret x och räknesekvensen $Q = q_2q_1q_0$.

$x = 0: Q^+ = 0$

$x = 1: 000, 001, 010, 011, 100, 101, 110, 111, 000, \dots$

D-vippor, NAND-grindar med valfritt antal ingångar, XOR-grindar och NOT-grindar får användas.

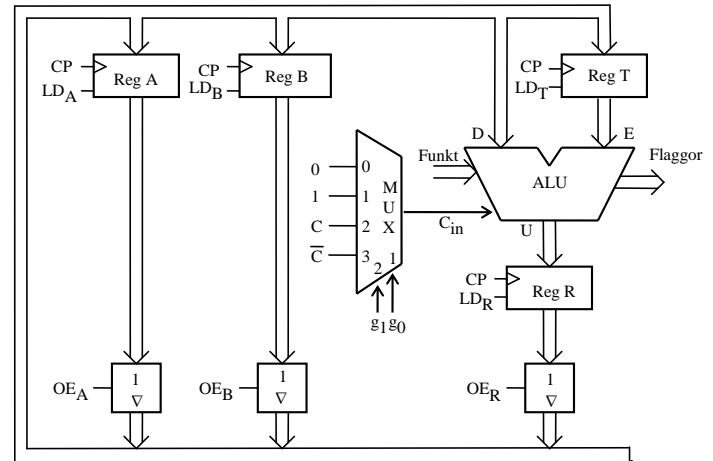
(6p)

4. Ge RTN-beskrivning och styrsignaler för de tillstånd krävs för att utföra operationen enligt nedanstående RTN-beskrivning:

RTN-beskrivning: $A - 7 \cdot (B + 1) \rightarrow A$
(Aritmetisk multiplikation avses)

Använd den enkla datavägen till höger och ge ditt svar i tabellform.

Förutsätt att register A och B från början innehåller de data som skall behandlas enligt uttrycket ovan och att innehållen i register R och T är okända. Register B får inte ändras. Bortse från risken för overflow. Använd så få tillstånd som möjligt. Samtliga funktioner ALU:n kan utföra framgår av bilaga 1.

(5p)

5. Figur 1 i bilaga 3 visar hur datorn FLEX är uppbyggd. Bilaga 1 visar hur ALU'ns funktion väljs med styrsignalerna $f_3 - f_0$ och C_{in} .

I tabellen nedan visas styrsignalerna för de olika tillstånden i EXECUTE-sekvensen för en av FLEX-processorns instruktioner.

State	S-term	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)
Q ₅	Q ₅ ·I _{xx}		OE _{PC} , LD _{MA} , IncPC
Q ₆	Q ₆ ·I _{xx}		MR, LD _T
Q ₇	Q ₇ ·I _{xx}		OE _{CC} , f ₂ , f ₀ , LD _R
Q ₈	Q ₈ ·I _{xx}		OE _R , LD _{CC} , g ₂ , NF

- a) Rita en tabell med "State"- och RTN-kolumner enligt ovan och fyll i RTN-beskrivningen. Förklara vilken assemblerinstruktion som beskrivs.

(2p)

- b) Instruktionen "Move byte" nedan skall implementeras för FLEX-processorn med hjälp av styrenheten med fast logik. Instruktionen består av tre ord. Den läser dataordet på Adress1 i minnet och skriver det på Adress2 i minnet. Register A, B, X eller CC får ej påverkas. Operationskoden F8₁₆ skall användas.

MOVB Adr1,Adr2 RTN: M(Adr1) → M(Adr2)

OPKOD
Adr1
Adr2

Gör en tabell liknande tabellen ovan för den efterfrågade EXECUTE-sekvensen.

(4p)

6. Besvara kortfattat följande frågor rörande FLEX-processorn.

a) Förklara vad som händer under processorns FETCH-fas.

(1p)

b) I instruktionsuppsättningen finns de två villkorliga hoppen BHI och BGT. Vilken skillnad är det mellan dessa? Hur märker man skillnaden när instruktionerna utförs?

(2p)

c) Insignalen C_{in} till FLEX-processorns ALU kan väljas som 0, 1, C eller C'. Förklara varför C och C' behövs!

(2p)

d) Översätt instruktionssekvensen till höger till maskinkod på hexadecimal form och visa hur den placeras i minnet. Det skall framgå hur offset för branch-instruktionerna beräknas.

(3p)

e) Hur lång tid tar instruktionssekvensen i d) att köra om FLEX-processorn klockas med frekvensen 1MHz?

(3p)

	ORG	\$30
	LDAB	##%11
	LDX	#DATA
	LDAA	4,X
*		
LOOPA	LDX	B,X
*		
LOOPX	DEX	
	BPL	LOOPX
*		
	LDX	#DATA
	ADDA	#1
	BNE	LOOPA
*		
	BRA	NEXT
*		
DATA	FCB	0,1,-7,4,-2,5,-20
TAB	RMB	5
*		
NEXT	NOF	

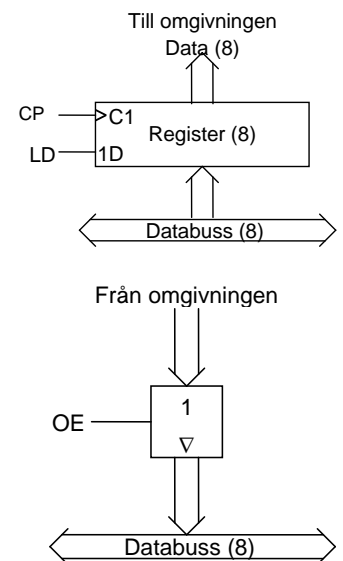
7. FLEX-datorn som visas i bilaga 3 saknar in- och utportar. Den skall nu kompletteras med en inport på adressen FA_{16} och fyra utportar på adresserna $FA_{16} - FD_{16}$. Principen för portarna visas i figurerna till höger.

a) Konstruera grindnät som bildar de LD- och OE-signaler som behövs. Standardgrindar med valfritt antal ingångar får användas.

(3p)

b) Efter anslutning av portarna fungerar inte FLEX-datorn som det var tänkt. Vad beror detta på och hur skall det åtgärdas?

(3p)

8. En FLEX-dator skall användas i styrenheten till en maskin. Ett antal givare och switchar på maskinen är anslutna till inport FD_{16} med bitnumreringen $b_7b_6b_5b_4b_3b_2b_1b_0$. Huvudprogrammet för maskinstyningen skall inledas med att stackpekaren sätts till värdet FC_{16} . Det skall utformas som en evighets slinga där inporten läses av en gång i början på varje varv. Beroende på switcharnas och givarnas värden skall sedan en av tre olika färdiga subrutiner anropas om motsvarande villkor som beskrivs nedan är uppfyllt.

Om b_7 och b_6 har värdet "0" och b_4 har värdet "1" skall subrutinen SEND anropas.

Om b_7 och b_5 har värdet "1" skall subrutinen REC anropas.

Om det binära talet (utan tecken) $b_3b_2b_1b_0 < 5$ skall subrutinen WAIT anropas.

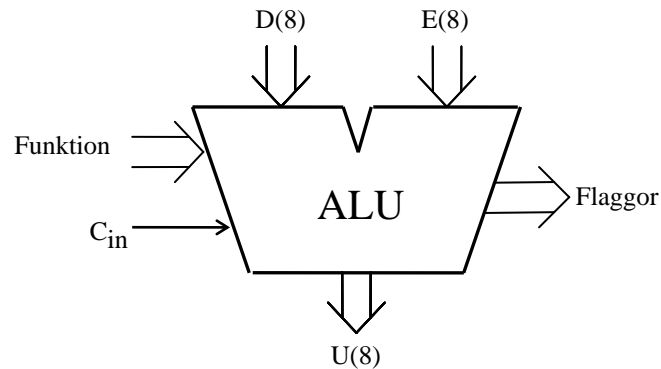
Efter återhopp från subrutinerna eller om inget av villkoren är uppfyllt skall ett nytt varv i slingan påbörjas.

Rita en flödesplan som beskriver huvudprogrammet och skriv det i assemblerspråk för FLEX-processorn. Startadressen skall vara 20_{16} . Subrutinernas startadresser antas vara givna. För full poäng på uppgiften skall programmet vara korrekt radkommenterat.

(6p)

Bilaga 1

ALU:ns funktion

ALU:ns **logik-** och **aritmetikoperationer** på indata **D** och **E** definieras av ingångarna **Funktion (F)** och **C_{in}** enligt tabellen nedan. **F = (f₃, f₂, f₁, f₀)**.

I kolumnen Operation förklaras hur operationen utförs.

f ₃ f ₂ f ₁ f ₀	U = f(D,E,C _{in})	
	Operation	Resultat
0 0 0 0	bitvis nollställning	0
0 0 0 1		D
0 0 1 0		E
0 0 1 1	bitvis invertering	D _{1k}
0 1 0 0	bitvis invertering	E _{1k}
0 1 0 1	bitvis OR	D OR E
0 1 1 0	bitvis AND	D AND E
0 1 1 1	bitvis XOR	D XOR E
1 0 0 0	D + 0 + C _{in}	D + C _{in}
1 0 0 1	D + FFH + C _{in}	D - 1 + C _{in}
1 0 1 0		D + E + C _{in}
1 0 1 1	D + D + C _{in}	2D + C _{in}
1 1 0 0	D + E _{1k} + C _{in}	D - E - 1 + C _{in}
1 1 0 1	bitvis nollställning	0
1 1 1 0	bitvis nollställning	0
1 1 1 1	bitvis ettställning	FFH

Carryflaggan (C) innehåller minnessiffran ut (carry-out) från den mest signifikanta bitpositionen (längst till vänster) om en aritmetisk operation utförs av ALU:n.

Vid **subtraktion** gäller för denna ALU att **C = 1 om lånesiffra (borrow) uppstår och C = 0 om lånesiffra inte uppstår**.

Carryflaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

Overflowflaggan (V) visar om en aritmetisk operation ger "overflow" enligt reglerna för 2-komplementaritmetik.

V-flaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

Zeroflaggan (Z) visar om en ALU-operation ger värdet noll som resultat på U-utgången.

Signflaggan (N) är identisk med den mest signifikanta biten (teckenbiten) av utsignalen U från ALU:n.

Half-carryflaggan (H) är minnessiffran (carry) mellan de fyra minst signifikanta och de fyra mest signifikanta bitarna i ALU:n.

H-flaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

I tabellen ovan avser "+" och "-" **aritmetiska operationer**. Med t ex **D_{1k}** menas att samtliga bitar i **D** inverteras.

Bilaga 2

Assemblerspråket för FLEX-processorn.

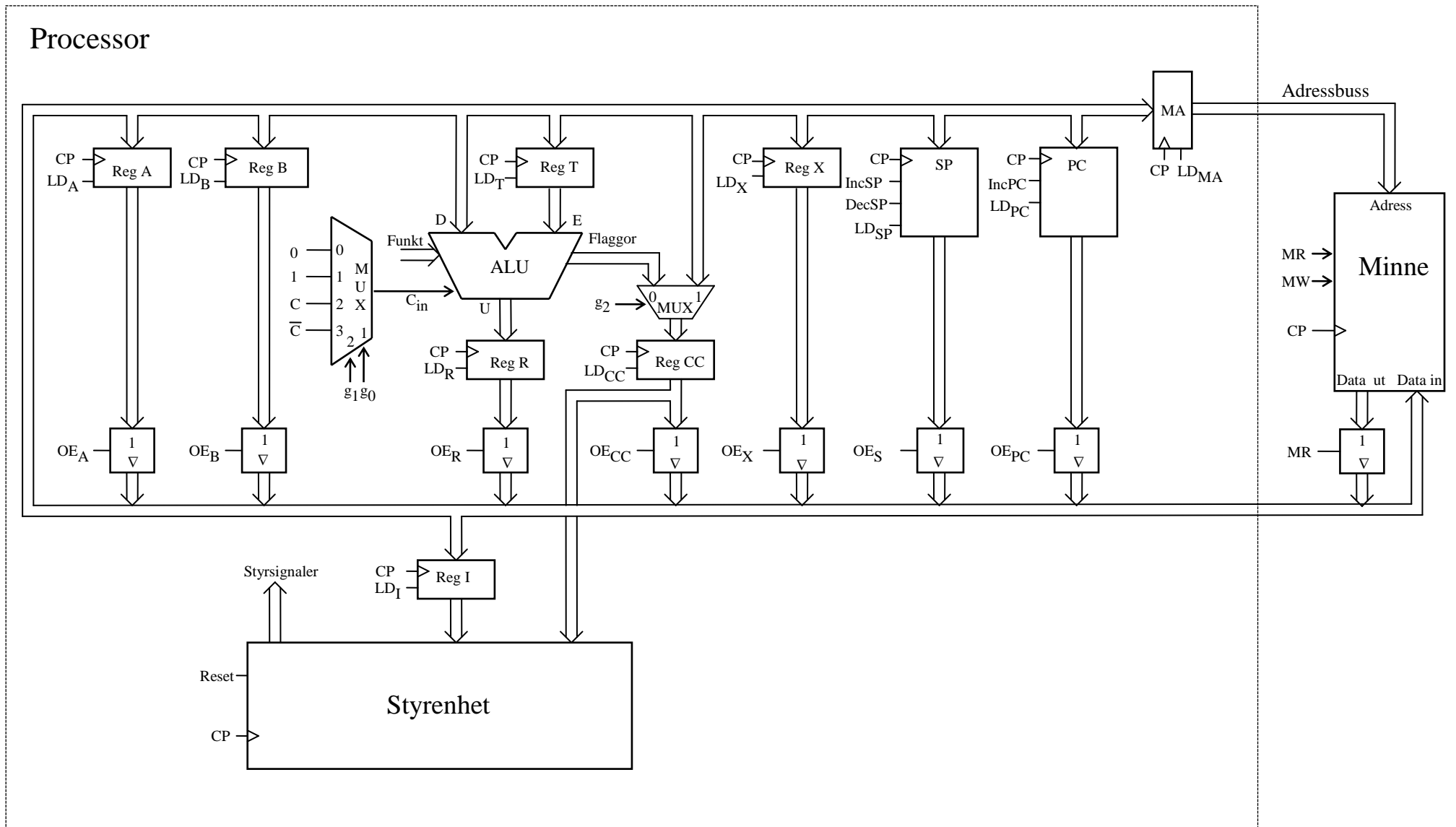
Assemblerspråket använder sig av mnemoniska beteckningar liknande dem som processorkonstruktören MOTOROLA (FREESCALE) specificerat för maskininstruktioner för mikroprocessorer 68XX och instruktioner till assemblatorn, s k pseudoinstruktioner eller assemblatordirektiv. Pseudoinstruktionerna listas i tabell 1.

Tabell 1

Direktiv	Förklaring
ORG N	Placerar den efterföljande koden med början på adress N. (ORG för ORiGin = ursprung)
L RMB N	Avsätter N bytes i följd i minnet (utan att ge dem värden), så att programmet kan använda dem. Följden placeras med början på adressen L. (RMB för Reseve Memory Bytes)
L EQU N	Ger symbolen L konstantvärdet N. (EQU för EQUates = beräknas till)
L FCB N1,N2	Avsätter en byte för varje argument i följd i minnet. Respektive byte ges konstantvärdet N1, N2 etc. Följden placeras med början på adressen L. (FCB för Form Constant Byte)
L FCS "ABC"	Avsätter en byte för varje tecken i teckensträngen "ABC" i följd i minnet. Respektive byte ges ASCII-värdet för A B C, etc. Följden placeras med början på adressen L. (FCS för Form Character String)

Tabell 2 7-bitars ASCII

000	001	010	011	100	101	110	111	b ₆ b ₅ b ₄ b ₃ b ₂ b ₁ b ₀
NUL	DLE	SP	0	@	P	`	p	0 0 0 0
SOH	DC1	!	1	A	Q	a	q	0 0 0 1
STX	DC2	"	2	B	R	b	r	0 0 1 0
ETX	DC3	#	3	C	S	c	s	0 0 1 1
EOT	DC4	\$	4	D	T	d	t	0 1 0 0
ENQ	NAK	%	5	E	U	e	u	0 1 0 1
ACK	SYN	&	6	F	V	f	v	0 1 1 0
BEL	ETB	'	7	G	W	g	w	0 1 1 1
BS	CAN	(8	H	X	h	x	1 0 0 0
HT	EM)	9	I	Y	i	y	1 0 0 1
LF	SUB	*	:	J	Z	j	z	1 0 1 0
VT	ESC	+	;	K	[Ä	k	{ä	1 0 1 1
FF	FS	,	<	L	\Ö	l	ö	1 1 0 0
CR	GS	-	=	M]Å	m	}å	1 1 0 1
S0	RS	.	>	N	^	n	~	1 1 1 0
S1	US	/	?	O	_	o	RUBOUT (DEL)	1 1 1 1

Figur 1. Datoren FLEX.